

Pospíšil, Ivo

Brněnské kolokvium – doktorská škola o Ivanu Gončarovovi

Новая русистика. 2021, vol. 14, iss. 1, pp. 70-72

ISSN 1803-4950 (print); ISSN 2336-4564 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/NR2021-1-10>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/144188>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

také již zvěčnělá prof. Danuše Kšicová zdůraznila v jednom jubilejním článku mimo jiné pragmatický aspekt její činnosti, ale to jistě nebylo všechno. Ti, kteří ji alespoň trochu znali, dobře vědí, že její práce byla nesena také obrovskou emocí, nadšením, srdcem. Doc. Lepilová měla ráda lidi, i když její životní cesta profesní nebyla přímočará: z Palackého univerzity musela v roce 1990 odejít, na to se pamatují velmi dobře a nechci se k tomu právě zde vracet; podobně i působení a předčasný odchod v plné síle z Ostravy nebyl projevem solidnosti příslušných institucí, které se tak připravily o špičkovou odbornici. Když po roce 1990 hledala nové uplatnění a vrátila se vlastně do svého rodiště, byla to ona, kdo nabízela pracovní místa starším i mladým, za něž doslova dýchala: snad si na alespoň někteří vděčně vzpomenu. Dobře se na vše pamatují a také na různé aktéry: jeden pracovník si po letech nemohl ani vzpomenout, jak se na jejím pracovišti vlastně ocitl. Právě po svém odchodu z Ostravy se na mě obrátila s nabídkou spolupráce, a tak byly položeny základy onoho brněnského projektu, ale ani to nebylo tak hladké, jak se některým dnes zdá: dobře se na to pamatují, i když se na mnoho věcí už raději zapomělo; paměť není silnou stránkou naší doby, ani této společnosti. Myslím, že její všestranná činnost nebyla dodnes doceněna. Mám ve zvyku si pamatovat a nezapomínat, zatímco paní docentka se naopak vždy dívala dopředu, uměla odpouštět a zapomínat zlé, i když nevím, jak to vše brala uvnitř: v tom byla její velkorysost,

kteří charakterizuje velké lidi. Rusistika v řadě oblastí její nepřítomnost již nyní postrádá, mezeru, která jejím odchodem vznikla na poli lingvistiky, lingvodidaktiky, literární vědy a výchovy nelze zcela zacelit, neboť kreativní a charakterní lidé jsou nenahraditelní.

Ivo Pospíšil

<https://doi.org/10.5817/NR2021-1-10>

Brněnské kolokvium – doktorská škola o Ivanu Gončarovovi

V pořadí již čtvrté (dvakrát Leskov, jednou Dostojevskij) kolokvium se konalo jako mezinárodní doktorská škola pod záštitou děkana FF MU prof. Milana Pola 24. listopadu 2020, tentokrát online, po názvem *Ivan Gončarov a evropský klasicismus a neoklasicismus*. Doktorandi, resp. aspiranti a jejich učitelé/školicelé z České republiky, Ukrajiny a Ruska využívali různých metodologických postupů (projevily se tu metody literární komparatistiky, generální komparatistiky, genologie, naratologie, recepční estetiky, strukturální analýzy se stopami hermeneutiky aj.) při zkoumání řady aspektů tvorby autora, která znovu v dnešní době ožívá – stejně jako v anglosaském světě například podobně založená Jane Austenová (1775–1817; prý právě o ní realistický satirik a humorista Mark Twain, vl. jm. Samuel Langhorne Clemens, 1835–1910, řekl, že „Every library is good

which does not contain the works of Jane Austen“) – konzervatismus hodnot, úcta k formě a technologii tvorby, kult klidu a harmonie jako nejvyšší estetické hodnoty (zjevná návaznost na antické sofisty a Aristotela), úcta k tradici, odmítnutí chaosu a plodné návraty k antice a evropskému klasicismu 17. a 18. století, prioritita kontinuity oproti diskontinuitě. Kolokvium zahájil jménem vedení Filozofické fakulty Masarykovy univerzity prodekan pro vědu prof. Petr Kyloušek, za organizátory vedoucí Ústavu slavistiky Ivo Pospíšil.

Ukrajínští účastníci (z univerzity v Černovicích, ukraj. Černivci, rus. Černovcy, rum. Cernăuți, kdysi centrum Bukoviny jako naší společné předlitavské vlasti, univerzitní komplex postavil v letech 1864–1882 známý český architekt Josef Hlávka jako rezidenci bukovinského metropolity), jejichž vedoucí Olha Červinská (Olga Červinskaja) kolokvium svým referátem zahájila, se orientovali na široké pojetí spisovatele, včetně jeho ukrajinské recepce (mimořádně: Není důvodem poměrně intenzivní recepce Gončarova na/v Ukrajině právě jeho „neoklasicismus“, který byl na Ukrajině v návaznosti na polský vliv relativně silný?). Ve vystoupení prof. Červinské s názvem *Podle Puškinovy šablony: román Ivana Gončarova Všední příběh* (По пушкинскому лекалу: роман Ивана Гончарова «Обыкновенная история») je předmětem její hypotézy, snad i teorie je představa, že román je založen jako palimpsest známé Puškinovy strofy z Evžena Oněgina Блажен,

кто смолоду был молод, Блажен, кто вовремя созрел (kapitola VIII., strofa X.). Autorka dokonce neváhá uvést, že jde o svéráznou cover verzi této strofy. Možná to tak s trochou hyperboly je. Rusisté z Jaroslavlě se věnovali konkrétním dílům a jejich analýze; např. Taťjana Jur'jevová zkoumala cestopis *Fregata Pallada* v kontextu jiných ruckých travelogů, Natalja Luk'jančiková si všímá dvou ženských postav z Leskovova románu *Není kam jít / Nekuda* a Gončarovovy *Strže*, černovický Roman Dzyk je právě tím, kdo obdivuhodně zmapoval – stejně jako předtím Leskova a Dostojevského – osudy Ivana Gončarova na Ukrajině. Královéhradecká rusistka původem z Volgogradu Galina Kosych srovnává kritické ohlasy na Gončarovovo dílo u M. A. Protopopova a N. Govoruchi-Otroka, Natalija Nikorjaková z Černovic zkoumá filmový scénář a jeho redukování sféry postav vzhledem k románu *Oblovov*; její ukrajinská kolegyně Aljona Tyčinovová zkoumá vyprávěcí způsoby (narrativy) v románu *Fregata Pallada* (Нарратив личности автора в книге очерков И. Гончарова «Фрегат Паллада»), Taťjana Melniková z Moskvy analyzuje epistolární text jako reprezentativní znak kultury ve *Strži*, černovická badatelka Julija Isarčuk se zabývá imagologickou recepcí postavy Štolce v současnosti, Lenka Odehnalová (roz. Paučová) zkoumala Gončarova jako literárního kritika, autor této zprávy nazíral Gončarova v tradicích klasicismu s odvoláním na citát z Johanna Joachima Winckelmannna (1717–1768):

„Edle Einfalt, stille Größe“ (vznešená prostota/jednoduchost, klidná velikost).

Klíčovou součástí kolokvia – doktorské školy byly diskuse a hlavně workshop, jímž se kolokvium uzavíralo. Rámcem zkoumání bylo sice to, co organizátoři navrhli při koncipování celé akce, tedy Gončarov na hraně romanismu a realismu, jeho profese cenzora, jeho činnost literárního kritika, roma-

nopisce, ideologa a politika, cestovatele, autora tzv. antinihilistického románu, jeho pojetí literárních žánrů a hlavně prvky klasicistické poetiky v jeho díle, ale bádání a debaty probíhaly i po jiných liniích, hlavně recepce a vztahu k jiným druhům umění. Snad bude možné v těchto mezinárodních setkáních doktorandů a jejich učitelů pokračovat.

Ivo Pospíšil

